

Sygn. akt IX Ca 1644/18

POSTANOWIENIE

Dnia 3 kwietnia 2019 r.

Sąd Okręgowy w Olsztynie IX Wydział Cywilny Odwoławczy

w składzie następującym:

Przewodniczący:	SSO Jacek Barczewski (spr)
Sędziowie:	SO Mirosław Wieczorkiewicz SO Agnieszka Żegarska
Protokolant:	p.o. sekr. sądowego Izabela Ważyńska

po rozpoznaniu w dniu 3 kwietnia 2019 r. w Olsztynie

na rozprawie

sprawy z wniosku G. K.

z udziałem W. K. (1)

o podział majątku wspólnego

na skutek apelacji wnioskodawczyni od postanowienia Sądu Rejonowego w Biskupcu z dnia 10 października 2018 r., sygn. akt I Ns 154/17,

p o s t a n a w i a:

I. zmienić zaskarżone postanowienie w punktach I, II, IV i VI w ten sposób, że:

- w punkcie I. a., składniki majątku opisane w punktach I. podpunktach od 1 do 13, od 15 do 18, od 20 do 23, 25, 27, 28, 30, od 32 do 34 i 36 orzeczenia o łącznej wartości 154.568,55 (sto pięćdziesiąt cztery tysiące pięćset sześćdziesiąt osiem 55/100) zł przyznać wnioskodawczyni G. K.,

- po punkcie I. b. dodać punkt c. o treści: „składnik majątku opisany w punkcie I. podpunkt 35. orzeczenia w postaci środków zaewidencjonowanych na subkoncie Zakładu Ubezpieczeń Społecznych przyznać po 1/2 wnioskodawczyni G. K. i uczestnikowi W. K. (1)”

- w punkcie II ustalić, że wnioskodawczyni G. K. poniosła wydatki związane z utrzymaniem majątku wspólnego ponad swój udział w wysokości 281,85 (dwieście osiemdziesiąt jeden 85/100) zł, oddalając jej wniosek o rozliczenie nakładów i wydatków w pozostałej części,

- w punkcie IV poprzez nadanie mu brzmienia: „ustalić, że uczestnik W. K. (1) zobowiązany jest do rozliczenia kwoty 2.500 (dwa tysiące pięćset) zł wynikającej ze zbycia motocykla S. (...) o nr rej. (...) (...) oraz 800 (osiemset) zł z tytułu

sprzedaży garażu drewnianego przenośnego, oddalając roszczenia odszkodowawcze wnioskodawczyni i uczestnika w pozostałej części;”

- w punkcie VI poprzez nadanie mu brzmienia: „zasądzić od wnioskodawczyni G. K. na rzecz uczestnika W. K. (1) kwotę 83.939,33 (osiemdziesiąt trzy tysiące dziewięćset trzydzieści dziewięć 33/100) zł tytułem dopłaty oraz rozliczenia połowy kwot wskazanych w punktach III i IV niniejszego postanowienia, płatną do dnia 3 października 2019 r., z ustawowymi odsetkami za opóźnienie w razie uchybienia temu terminowi;”

II. oddalić apelację w pozostałej części,

III. ustalić, że wnioskodawczyni i uczestnik ponoszą koszty postępowania odwoławczego związane ze swym udziałem w sprawie.

Mirosław Wieczorkiewicz Jacek Barczewski Agnieszka Żegarska

Sygn. akt IX Ca 1644/18

UZASADNIENIE

Wnioskodawczyni G. K. żądała dokonania podziału majątku wspólnego jej i byłego męża W. K. (1) wnosząc o ustalenie, że w skład majątku wspólnego stron wchodzi:

1. lokal mieszkalny numer (...), składający się z dwóch pokoi, kuchni, przedpokoju i łazienki oraz przynależnej piwnicy, o łącznej powierzchni 55,85 m², położony w B. przy ul. (...), dla którego prowadzona jest księga wieczysta (...) - o wartości 130.000,00 zł.

2. szereg ruchomości o wartościach określonych we wniosku,

3. motocykl S. (...) wraz z ubiorem motocyklowym - o wartości 5.000,00 zł

4. garaż wolnostojący - o wartości 8.000,00 zł tj. majątek o łącznej wartości 152.400,00 zł.

Wniosła o dokonanie podziału poprzez przyznanie:

- wnioskodawczyni: lokalu mieszkalnego wraz z wyposażeniem za wyjątkiem telewizora, radiomagnetofonu, laptopa i narzędzi ręcznych -tj. rzeczy o łącznej wartości: 135.400,00 zł,

- uczestnikowi: telewizora, radiomagnetofonu, laptopa, narzędzi ręcznych, motocykla i garażu, tj. rzeczy o łącznej wartości 17.000,00 zł.

Żądała nadto zasądzenia z tytułu wyrównania udziałów w majątku wspólnym od niej na rzecz uczestnika kwoty 135.400,00 zł płatnej w terminie 6 miesięcy od dnia uprawomocnienia się orzeczenia, a także o nakazania uczestnikowi, aby wydał wnioskodawczyni lokal mieszkalny opisany w pkt 1 oraz opróżnił go ze swoich rzeczy w terminie 1 miesiąca od dnia dokonania spłaty oraz o zasądzenie od uczestnika na rzecz wnioskodawczyni kosztów postępowania według norm przepisanych.

W odpowiedzi na wniosek uczestnik postępowania wskazał, że majątek dorobkowy stron obejmuje:

1) lokal mieszkalny nr (...) położony w B. przy ul. (...) o wartości 195.475,00 zł,

2) wyposażenie mieszkania w wartościach przez niego określonych.

Jednocześnie uczestnik postępowania wniósł o rozliczenie w ramach majątku dorobkowego oszczędności stron zgromadzonych w czasie trwania wspólności majątkowej, a zdeponowanych

przez wnioskodawczynię na kontach osobistych i lokatach terminowych, w łącznej kwocie nie mniejszej niż 20.000,00 zł oraz o dokonanie podziału majątku wymienionego w pkt 1-2 w ten sposób, aby wyszczególnione w nich rzeczy przypadły na własność wnioskodawczyni za wyjątkiem roweru górskiego oraz narzędzi, z jednoczesną spłatą na jego rzecz wynikającą z wyrównania udziałów wartości majątku przypadającego po podziale - na warunkach proponowanych we wniosku.

Uczestnik postępowania wniósł o zasądzenie na jego rzecz ½ wartości sum wynikających z: wyciągów z kont bankowych z konta osobistego i lokat terminowych na dzień 3 maja 2017 r. wnioskodawczyni, wkładu w zakładzie pracy wnioskodawczyni znajdujących się w Kasie Zapomogowo-Oszczędnościowej, składek zaewidencjonowanych na subkoncie wnioskodawczyni.

W piśmie z 26 października 2017 r. wnioskodawczyni oświadczyła, że wartość rynkowa motocyklu i garażu wskazana we wniosku powinna wejść do majątku wspólnego, albowiem motocykl został sprzedany za cenę odbiegającą od wartości rynkowej pojazdu, a mając na względzie fakt, że umowa zawarta została z poprzednim właścicielem pojazdu cena mogła być zaniżona lub doszło do zawarcia fikcyjnej umowy. Odnosząc się do oszczędności to wskazała, że uczestnik wypłacił 5.000,00 zł ze wspólnego konta, a ona w obawie o kolejne wypłaty przeniosła dwie lokaty 10.000,00 zł i 5.000,00 zł, a później małżonkowie podzielili się oszczędnościami i ona 22 września 2015 r. oddała uczestnikowi 5.000,00 zł. Nadto wskazała, że kwotę 10.000,00 zł zwydatkowała przed ustaniem wspólności na koszty związane ze sprawą o rozwód. Zaś kolejne pojawiające się oszczędności nie pochodziły z majątku wspólnego, bowiem 8 czerwca 2015 r. zaciągnęła pożyczkę w kasie zapomogowo-pożyczkowej w kwocie 4.000,00 zł, kolejną pożyczkę w wysokości 2.500,00 zł uzyskała 22 stycznia 2016 r., następną 20 czerwca 2016 r. – na 2.000,00 zł oraz 2 listopada 2016 r. na 2.000,00 zł. Wniosła o rozliczenie środków zgromadzonych na subkoncie przez uczestnika.

Pismem z 28 maja 2018 r. wnioskodawczyni wniosła o rozliczenie wydatków (nakładów na utrzymanie) poczynionych przez wnioskodawczynię na utrzymanie wspólnego lokalu mieszkalnego położonego w B. przy ul. (...), opisanego w księdze wieczystej o numerze (...) w zakresie opłat za gospodarowanie odpadami komunalnymi, opłat za energię elektryczną, kosztów zakupu gazu propan-butan, w łącznej wysokości 824,32 zł i z tego tytułu zasądzenie od uczestnika na rzecz wnioskodawczyni kwoty 412,16 zł.

W piśmie z 25 września 2018 r. uczestnik wskazał, że wnosi o zaliczenie do majątku wspólnego: składek zaewidencjonowanych na subkoncie wnioskodawczyni w kwocie 23.004,96 zł, sum pieniężnych w łącznej kwocie 34.142,62 zł zdeponowanych przez wnioskodawczynię wg. dokumentów z k. 247-249 i 251 znajdujących się w aktach sprawy rozwodowej, rozliczenie ruchomości zgodnie z ustaleniami dokonanymi na rozprawie i zasądzenie dopłaty z tego tytułu.

Postanowieniem z dnia 10 października 2018 r. Sąd Rejonowy w Biskupcu w punktach:

I. dokonał podziału składników majątkowych majątku wspólnego wnioskodawczyni G. K. i uczestnika postępowania W. K. (1), pomiędzy którymi wspólność majątkowa małżeńska ustała na skutek prawomocnego w dniu 3 maja 2017 r. wyroku rozwodowego Sądu Okręgowego w Olsztynie, w skład którego wchodzi następujące składniki majątkowe:

1. lokal nr (...) stanowiący odrębną nieruchomość położony w B. przy ul. (...) wraz z pomieszczeniem przynależnym, dla którego Sąd Rejonowy w Biskupcu V Wydział Ksiąg Wieczystych prowadzi księgę wieczystą o numerze (...), z którym związany jest udział w wysokości (...) w nieruchomości wspólnej, którą stanowi grunt oraz części budynku i urządzenia, które nie służą wyłącznie do użytku właścicieli lokali, o wartości 145.800,00 zł,

2. segment czarny, o wartości 400,00 zł,

3. stół i 4 krzesła, o wartości 600,00 zł,
4. rogowka, o wartości 500,00 zł,
5. laptop A., o wartości 1.000,00 zł,
6. żyrandol, o wartości 300,00 zł,
7. lodówka A., o wartości 500,00 zł,
8. stół kuchenny i 2 krzesła, o wartości 300,00 zł,
9. segment kuchenny, o wartości 300,00 zł,
10. mikrofalówka, o wartości 150,00 zł,
11. maszynka do mięsa Z. o wartości 150,00 zł,
12. mikser ręczny, o wartości 100,00 zł,
13. kuchenka gazowa, o wartości 500,00 zł,
14. telewizor P., o wartości 1.800,00 zł,
15. komoda zielona, o wartości 300,00 zł,
16. stolik, o wartości 200,00 zł,
17. stolik RTV, o wartości 150,00 zł,
18. regał, o wartości 200,00 zł,
19. radiomagnetofon, o wartości 100,00 zł,
20. wersalka, o wartości 200,00 zł,
21. szafa ubraniowa z szafką na buty, o łącznej wartości 600,00 zł,
22. lustro, o wartości 50,00 zł,
23. pralka, o wartości 500,00 zł,
24. narzędzia ręczne (dwie wiertarki, młotowiertarka, szlifierka, przecinarka do glazury), o wartości 500,00 zł,
25. odkurzacz Z. o wartości 100,00 zł,
26. wentylator, o wartości 75,00 zł,
27. zestaw garnków o wartości 50,00 zł,
28. sztuce, o wartości 50,00 zł,
29. zestaw obiadowy (talerze, waza, szklanki, filizanki), o wartości 100,00 zł,
30. zasłony, firany i karnisze, o wartości 150,00 zł,
31. rower górski, o wartości 300,00 zł,

32. lustro łazienkowe i suszarka do bielizny, o wartości 120,00 zł,

33. środki zgromadzone przez G. K. na rachunku prowadzonym w Banku (...) S.A. z siedzibą w W. o numerze (...) w wysokości 188,40 zł,

34. środki zgromadzone przez G. K. na rachunku prowadzonym w Banku (...) S.A. z siedzibą w W. o numerze (...) w wysokości 0,15 zł,

35. środki finansowe zaewidencjonowane na subkoncie G. K. prowadzonym przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych, w wysokości 23.004,96 zł,

36. wkład G. K. zgromadzony w Kasie Zapomogowo Pożyczkowej Szpitala (...) w B. pomniejszony o zaległość z tytułu niespłaconej pożyczki, w wysokości 1.110,00 zł,

o łącznej wartości 180.448,51 zł

w ten sposób, że:

a. składniki majątku opisane w punktach I. podpunktach od 1 do 13, od 15 do 18, od 20 do 23, 25, 27, 28, 30 oraz od 32 do 36 postanowienia, o łącznej wartości 177.573,51 zł przyznał wnioskodawczyni G. K.,

b. składniki majątku opisane w punkcie I. podpunktach 14, 19, 24, 26, 29 oraz 31 postanowienia, o łącznej wartości 2.875,00 zł przyznał uczestnikowi postępowania W. K. (1);

II. oddalił żądanie wnioskodawczyni o rozliczenie nakładów z majątku osobistego na majątek wspólny;

III. ustalił, że wnioskodawczyni wydatkowała w sposób nieuzasadniony środki pieniężne należące do majątku wspólnego małżonków w kwocie 20.048,80 zł,

IV. oddalił roszczenia odszkodowawcze wnioskodawczyni i uczestnika postępowania w pozostałej części;

V. umorzył postępowanie w zakresie składników majątku wspólnego, co do których wnioski zostały cofnięte;

VI. zasądził od wnioskodawczyni na rzecz uczestnika kwotę 97.373,65 zł tytułem dopłaty oraz rozliczenia połowy kwoty określonej w punkcie III niniejszego postanowienia, płatną w terminie 6 miesięcy od uprawomocnienia się niniejszego postanowienia wraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie w razie opóźnienia w płatności;

VII. nakazał uczestnikowi aby opróżnił, opuścił i wydał wnioskodawczyni lokal mieszkalny opisany w punkcie I podpunkcie 1 niniejszego postanowienia w terminie 1 (jednego) miesiąca od otrzymania pełnej kwoty dopłaty, o której mowa w punkcie VI niniejszego postanowienia;

VIII. zasądził od uczestniczka na rzecz wnioskodawczyni kwotę 300,00 zł (trzysta złotych) tytułem zwrotu połowy uiszczonych opłat, zaś w pozostałym zakresie oddalił wniosek G. K. o zasądzenie na jej rzecz kosztów postępowania;

IX. nieuiszczone koszty sądowe przejął na rachunek Skarbu Państwa.

Sąd ten ustalił, że w dniu 11 kwietnia 1982 r. G. K. i W. K. (1) zawarli związek małżeński w Urzędzie Stanu Cywilnego w B..

W trakcie trwania związku małżeńskiego strony nabyły do majątku wspólnego lokal nr (...) stanowiący odrębną nieruchomość położony w B. przy ul. (...) wraz z pomieszczeniem przynależnym, dla którego Sąd Rejonowy w Biskupcu V Wydział Ksiąg Wieczystych prowadzi księgę wieczystą o numerze (...), z którym związany jest udział w wysokości (...) w nieruchomości wspólnej, którą stanowi grunt oraz części budynku i urządzenia, które nie służą wyłącznie do użytku właścicieli lokali. Wartość lokalu mieszkalnego wynosi 145.800,00 zł.

Na dzień ustania wspólności małżeńskiej, w skład majątku wspólnego wchodziły nadto ruchomości i składniki majątkowe opisane w punkcie I ppkt 2 – 36 postanowienia.

Sąd Rejonowy ustalił dalej, że wnioskodawczyni należała do Pracowniczej Kasy Zapomogowo-Pożyczkowej i zaciągała w niej pożyczki. G. K. 3 marca 2016 r. zaciągnęła pożyczkę w ZFŚS na cele mieszkaniowe w kwocie 5.000,00 zł. Na koniec kwietnia 2017 r. zgromadziła w ZFŚS wkład w wysokości 3.110,00 zł

Uczestnik w trakcie trwania związku podejmował się wykonywania prac dorywczych. Poza środkami zgromadzonymi w bankach małżonkowie posiadali pieniądze w gotówce, które trzymali w kasetce w domu.

W 2016 r. wnioskodawczyni otrzymywała przelewy z tytułu wynagrodzenia na rachunek bankowy w kwocie 1.054,93 zł miesięcznie. Od jej wynagrodzenia były dokonywane potrącenia z tytułu udzielonych pożyczek.

Uczestnik w trakcie trwania związku małżeńskiego dokonał następujących wypłat:

- z rachunku o nr (...) 1810 dnia: 19 czerwca 2015 r. kwoty 2.840,00 zł, 25 sierpnia 2015 r. – 2.700,00 zł, 29 września 2015 r. - 1.068,00 zł, 26 października 2016 r. – 1.000,00 zł,

- z rachunku o nr (...) 0001 dnia: 27 czerwca 2016 r. kwoty 1.600,00 zł, 29 lipca 2016 r. - 1.000,00 zł,

- z rachunku bankowego (...) 3570 dnia 19 czerwca 2015 r. kwotę 2.037,00 zł.

Decyzją z 27 lipca 2016 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w O. ustalił W. K. (1) prawo do renty z tytułu niezdolności do pracy na okres od 1 lipca 2016 r. Wysokość świadczenia do wypłaty miesięcznie wynosiła sumę 1.042,18 zł.

W. K. (1) 28 sierpnia 2015 r. kupił motocykl marki S. (...) nr rej (...) za kwotę 4.000,00 zł. Motocykl w trakcie użytkowania uczestniczył w kolizji. Uczestnik 20 grudnia 2016 r. sprzedał R. P. ww. motocykl za kwotę 2.500,00 zł oraz drewniany garaż przenośny o wymiarach 3x2 m za kwotę 800,00 zł.

G. K. posiadała wkłady terminowe w Banku (...) o numerach:

- (...) otwarty przed 1 września 2015 r., data zamknięcia 21 września 2015 r., wypłata kwoty 5.000,00 zł,

- (...) otwarty przed 1 września 2015 r., data zamknięcia 28 grudzień 2015 r. wypłata kwoty 10.073,10 zł,

- (...) otwarty dnia 28 grudnia 2015 r. wpłata kwoty 10.000,00 zł (z lokaty o numerze rachunku (...)), data zamknięcia 8 lipca 2016 r. wypłata kwoty 10.032,53 zł,

- (...) otwarty przed 1 września 2015 r., data zamknięcia 28 grudnia 2015 r. wypłata kwoty 4.021,11 zł, kwota przelana na rachunek (...).

- (...) otwarty dnia 28 grudnia 2015 r., wpłata kwoty 5.000,00 zł (częściowo z lokaty o numerze rachunku (...)) data zamknięcia 8 lipca 2016 r., wypłata kwoty 5.016,27 zł,

- (...) otwarty dnia 16 marca 2016 r. wpłata kwoty 5.000,00 zł, data zamknięcia 8 lipca 2016 r. i wypłata kwoty 5.000,00 zł,

G. K. była nadto współwłaścicielem rachunku z W. K. (1) o numerze (...) otwartego przed 1 września 2015 r., data zamknięcia 29 grudzień 2015 r.

Wnioskodawczyni 4 kwietnia 2015 r. dokonała przelewu kwoty 3.000,00 zł z rachunku (...) na rachunek (...).

Dodatkowo dnia 12 maja 2015 r. dokonała przelewu kwoty 10.000,00 zł z rachunku (...) na rachunek (...). Następnie w dniu 13 maja 2015 r. przelała środki w wysokości 10.000,00 zł na rachunek (...).

Dnia 22 czerwca 2015 r. G. K. z rachunku (...) wypłaciła kwotę 10.000,0 zł, zaś z rachunku (...) wypłaciła kwotę 5.001,71 zł.

Dnia 21 września 2015 r. G. K. z rachunku (...) zerwała umowę i wypłaciła kwotę 5.000,00 zł.

Sąd I instancji przyjął dalej, iż Szpital (...) w O. 8 marca 2016 r. wpłacił kwotę 5.000,00 zł na rachunek (...). Wnioskodawczyni 16 marca 2016 r. wypłaciła kwotę 5.000,00 zł z rachunku (...). Dnia 21 czerwca 2016 r. G. K. wpłaciła kwotę 1.500,00 zł na rachunek (...). W dniu 08 lipca 2016 r. G. K. wypłaciła z tego rachunku kwotę 2.000,00 zł.

Postanowieniem z dnia 1 września 2016 r. Sąd Okręgowy w Olsztynie na czas trwania procesu udzielił zabezpieczenia w ten sposób, że zobowiązał W. K. (2) do płacenia tytułem pokrycia kosztów zaspokajania potrzeb rodziny w wysokości po 330,00 zł miesięcznie do rąk G. K., poczynając od 18 lipca 2016 r.

Wyrokiem z dnia 10 kwietnia 2017 r. Sąd Okręgowy w Olsztynie rozwiązał przez rozwód małżeństwo G. K. i W. K. (1), zapisane w Urzędzie Stanu Cywilnego w B. za numerem (...) z winy obu stron. Orzeczenie uprawomocniło się 3 maja 2017 r.

Zdaniem Sądu Rejonowego G. K. po ustaniu wspólności majątkowej małżeńskiej poniosła koszty związane z eksploatacją wspólnie zajmowanego mieszkania łącznej kwocie 824,32 zł, na którą składają się:

- opłaty za energię elektryczną za okres od 8 września 2017 r. do 30 listopada 2017 r. w wysokości 196,33 zł, za okres od 9 stycznia 2018 r. do 7 marca 2018 r. w wysokości 143,92 zł, od 8 marca 2018 r. do 9 maja 2018 r. w wysokości 163,07 zł,

- opłaty za odpady komunalne za II, III i IV kwartał 2017 r. po 45,00 zł, I kwartał 2018 r. - 45,00 zł, II kwartał 2018 r. - 45,00 zł,

- opłaty gaz propan-butan 55,00 zł,

- podatek od nieruchomości 41,00 zł.

Opłaty za czynsz do Spółdzielni Mieszkaniowej (...) do ustania wspólności uiszczala G. K., zaś po orzeczeniu rozwodu – także uczestnik W. K. (1), po połowie czynszu w wysokości 500,00 zł. W maju 2017 r. powstała nadpłata w rozliczeniu CO w wysokości 743,74 zł. Nadpłatę wypłaciła G. K., a następnie wpłaciła ponownie do Spółdzielni 500,00 zł.

Uczestnik uiszczal należności za energię elektryczną za okres od 10 maja 2017 r. do 25 lipca 2017 r. w kwocie 143,18 zł oraz za okres od 26 lipca 2017 r. do 7 września 2017 r. w kwocie 117,43 zł.

Wnioskodawczyni zatrudniona jest w Szpitalu (...) w B. na stanowisku sprzątaczkii i w maju 2017 r. otrzymała wynagrodzenie w wysokości 1.738,57 zł netto.

W oparciu o tak poczynione ustalenia faktyczne Sąd I instancji uznał, że wniosek co do zasady należało uwzględnić. Rozwiązanie małżeństwa przez rozwód powoduje bowiem powstanie rozdzielności majątkowej między byłymi małżonkami.

Stan faktyczny sprawy Sąd ten ustalił na podstawie dokumentów przedłożonych przez strony, jednakże nie wszystkie prezentowane przez zainteresowanych wywody z nich płynące podzielił. Wskazał, że strony zasadniczo były zgodne co do składu majątku wspólnego w postaci nieruchomości lokalowej oraz ruchomości oraz co do podziału w tym zakresie. Nie doszły do porozumienia w kwestii rozliczenia kwot uzyskanych przez uczestnika po sprzedaży motocykla i garażu, środków pieniężnych pobranych z kont przez wnioskodawczyni oraz nakładów poniesionych na wspólną nieruchomość po ustaniu wspólności.

Zdaniem Sądu I instancji zeznania świadka Ż. K. były wiarygodne, logiczne i szczerze. Podkreślenia wymaga okoliczność, że świadek podawała skład majątku należącego do stron, zaś jej zeznania nie były skierowane na korzyść jednego z byłych małżonków. W kwestiach istotnych i wysoce pomiędzy stronami spornych, a dotyczących zgromadzonych środków świadek zasłaniał się niewiedzą.

Nadto Sąd Rejonowy podzielił zeznania zainteresowanych w zakresie wskazanym powyżej. Sąd nie dał wiary zeznaniom wnioskodawczyni w zakresie dotyczącym zgromadzonych w trakcie trwania związku środków.

Sąd I instancji zgodnie z regułą wynikającą z treści art. 684 k.p.c. w zw. z art. 567 § 3 k.p.c. ustalał skład i wartość składników majątku wspólnego. Zasadą jest, iż podział majątku wspólnego obejmuje składniki należące do danego majątku w dacie ustania wspólności oraz istniejące w chwili dokonywania podziału.

Wartość składników majątku wspólnego wyniosła łącznie kwotę 180.448,51 zł.

Ustalając wartość prawa własności do nieruchomości lokalowej położonej w B. przy ul. (...), Sąd Rejonowy oparł się na opinii powołanej w sprawie biegłej z zakresu nieruchomości – E. J.. Biegła ustaliła wartość rynkową nieruchomości będącej przedmiotem podziału na 145.800,00 zł. Sąd podzielił opinię biegłej, gdyż jest ona logiczna, jasna i zupełna, a żadna ze stron skutecznie jej nie zakwestionowała.

Wartość ruchomości wymienionych w punkcie I podpkt. od 2 do 31 postanowienia została zgodnie ustalona przez zainteresowanych.

Do składników majątku wspólnego zaliczono również środki pieniężne ulokowane w Bankach, środki zgromadzone przez wnioskodawczynię na subkoncie w ZUS-ie (art. 31 § 2 pkt 4 k.r.o.), których wysokość została ustalona na podstawie dokumentów w postaci informacji z banków i pisma z ZUS-u. G. K. posiadała pożyczkę w ZFŚS na cele mieszkaniowe. Wkład G. K. zgromadzony w Kasie Zapomogowo Pożyczkowej Szpitala (...) w B. na dzień ustania związku małżeńskiego wynosił 3.110,00 zł, zaś stan zadłużenia - 2.000,00 zł. Zatem w ocenie Sądu do rozliczenia pomiędzy małżonkami pozostała kwota 1.110,00 zł, albowiem uczestniczka nie może odebrać tych środków przed spłatą zadłużenia, ale zgromadzony wkład przekraczał istniejące zadłużenie. Uczestnik nie wykazał, by wnioskodawczyni posiadała inne środki pieniężne ulokowane w bankach czy w gotówce.

W ocenie Sądu Rejonowego nie zasługiwało na uwzględnienie stanowisko wnioskodawczyni jakoby środki uzyskane w ramach pożyczek od pracodawcy w trakcie trwania związku i spłacane z wynagrodzenia za pracę, nie wchodziły w skład majątku wspólnego.

Z uwagi na fakt, że każde z byłych małżonków posiada równy udział w majątku wspólnym należy uznać, że zarówno wnioskodawczyni, jak i uczestnikowi postępowania powinna zostać z tego tytułu przyznana kwota po 90.224,26 zł (180.448,51 zł : 2).

Sąd I instancji przypomniał, iż stosownie do treści art. 567 § 3 k.p.c. (...) postępowania o podział majątku wspólnego po ustaniu wspólności majątkowej między małżonkami, a zwłaszcza do odrębnego postępowania w sprawach wymienionych w paragrafie pierwszym stosuje się odpowiednio przepisy o dziale spadku. Z kolei z mocy art. 688 kpc do działy spadku stosuje się odpowiednio przepisy dotyczące zniesienia współwłasności. Zgodnie z art. 622 § 1 i 2 k.p.c. w toku postępowania o zniesienie współwłasności sąd powinien nakłaniać współwłaścicieli do zgodnego przeprowadzenia podziału, wskazując im sposoby mogące do tego doprowadzić. Gdy wszyscy współwłaściciele złożą zgodny wniosek co do sposobu zniesienia współwłasności, Sąd wyda postanowienie odpowiadające treści wniosku, jeżeli spełnione zostaną wymagania, o których mowa w dwóch artykułach poprzedzających, a projekt podziału nie sprzeciwia się prawu ani zasadom współżycia społecznego, ani też nie narusza w sposób rażący interesu osób uprawnionych.

Strony były zgodne co do sposobu podziału składników majątku i tak też majątek został podzielony. Sąd I instancji wskazał, że uczestnik nie domagał się podziału składek zaewidencjonowanych na subkoncie w ZUS, a jedynie ich rozliczenia, co zostało uczynione.

Wnioskodawczyni przyznane zostały składniki o wartości 177.573,51 zł, zaś uczestnikowi – 2.875,00 zł.

W tym miejscu wskazać należy, że zgodnie z art. 567 § 1 k.p.c., w postępowaniu o podział majątku wspólnego po ustaniu wspólności majątkowej między małżonkami sąd rozstrzyga także jakie wydatki, nakłady i inne świadczenia z majątku wspólnego na rzecz majątku odrębnego lub odwrotnie podlegają zwrotowi. Nakładami są koszty poniesione na zachowanie, eksploatację lub ulepszenie rzeczy już istniejącej w majątku wspólnym. Z wydatkami mamy natomiast do czynienia, gdy chodzi o koszty związane z nabyciem określonego przedmiotu majątkowego.

Zgodnie z utrwalonym orzecznictwem Sądu Najwyższego w sprawie o podział majątku wspólnego Sąd orzeka o zwrocie wydatków i nakładów z majątku osobistego na majątek wspólny wyłącznie na wniosek zgłoszony w postępowaniu w pierwszej instancji, a domagający się ich zwrotu zobowiązany jest dokładnie określić te żądanie, zgodnie art. 189 § 1 pkt 1 k.p.c. w zw. z art. 13 § 2 k.p.c. Stosownie zaś do art. 321 § 1 k.p.c. żądaniami tymi Sąd jest związany (zob. uzasadnienie postanowień Sądu Najwyższego z 16.10.1997 r., II CKN 395/97, z 02.10.2003 r., V CK 239/02, z 04.04.2012 r. I CSK 323/11).

Wnioskodawczyni zgłosiła wniosek o rozliczenie poczynionych przez nią nakładów na majątek wspólny w łącznej kwocie 412,16 zł (824,32 zł : 2).

Rozstrzygając to zagadnienie Sąd Rejonowy zastosował klauzulę generalną zawartą w art. 5 k.c., uznając za dopuszczalne powołanie się nań w sprawie o podział majątku.

Za sprzeczne z art. 5 k.c. uznał żądanie wnioskodawczyni o rozliczenie poniesionych przez nią nakładów, albowiem po ustaniu małżeństwa również uczestnik ponosił nakłady, sposób ich rozliczeń był uzgodniony pomiędzy stronami z racji ich wspólnego zamieszkiwania, każdy płacił za określone zobowiązania. Ponadto wnioskodawczyni z uiszczanych należności do Spółdzielni Mieszkaniowej pobrała nadpłatę w wysokości 743,74 zł, a następnie zwróciła 500,00 zł, pozostawiając sobie 243,74 zł. Analiza przedstawionych również przez uczestnika zapłaconych rachunków wraz z kwotą, której nie zwróciła wnioskodawczyni z nadpłaty ze Spółdzielni była zbliżona do kwoty zgłoszonych przez wnioskodawczynię do rozliczenia nakładów z majątku osobistego na majątek wspólny. Mając powyższe rozważania na uwadze Sąd oddalił żądanie wnioskodawczyni o rozliczenie nakładów (punkt II postanowienia).

Wnioskodawczyni wskazywała, że żąda uwzględnienia w podziale majątku motocyklu S. wraz garażem wolnostojącym, następnie podała, że wartość rynkowa motocyklu i garażu wskazana we wniosku powinna wejść do majątku wspólnego, albowiem motocykl został sprzedany za cenę odbiegającą od wartości rynkowej pojazdu, a mając na względzie fakt, że umowa zawarta została z poprzednim właścicielem pojazdu cena mogła być zaniżona lub doszło do zawarcia fikcyjnej umowy.

Sąd I instancji podkreślił, że jest rzeczą normalną, że jedna ze stron postępowania dąży do ustalenia możliwie szerokiego składu majątku wspólnego, licząc na perspektywę wysokiej spłaty, druga zaś dążeniu temu się opiera. Stąd konieczna jest szczególna wnikliwość i krytycyzm w ocenie oświadczeń stron i przedstawianych przez nie środków dowodowych.

Odnosząc się po kolei do stawianych zarzutów podkreślił, że podziałowi podlegają składniki należące do danego majątku w dacie ustania wspólności oraz istniejące w chwili dokonywania podziału. Garaż i motocykl zostały sprzedane (umowami z 20 grudnia 2016 r.) w trakcie trwania związku małżeńskiego, a zatem nie można ich traktować jako majątku wspólnego. Kwestia fikcyjności umowy również nie została wykazana, a same zdjęcia, z których wynika, że uczestnik korzysta z motoru, w kontekście jego twierdzeń, który temu nie zaprzeczył, stwierdzając, że motor jest mu użyczany, o tym nie świadczą. Wnioskodawczyni nie powołała na świadka drugiej strony umowy sprzedaży, celem wykazania, że umowa była fikcyjna. Nie zostało również wykazane, że cena sprzedaży została zaniżona. Uczestnik

wskazał, że motocykl uległ uszkodzeniu w trakcie użytkowania, co miało wpływ na jego cenę sprzedaży. Przedstawiając wydruki ogłoszeń z ofertami sprzedaży motocykli wnioskodawczyni usiłowała wykazać, że cena została zaniżona. Same ogłoszenia i ustalone ceny przez innych sprzedających nie mogą być podstawą do czynienia ustaleń przez Sąd w kwestii wartości ruchomości, tym bardziej, że nie wiadomo jaki dokładnie był stan sprzedanego motocykla oraz pojazdów wystawionych do sprzedaży w Internecie. Kwestię ewentualnej wartości i jej zniżenia mógłby ustalić biegły, ale taki wniosek nie został złożony. Zaś w tym zakresie obowiązuje ogólna zasada wyrażona w art. 6 kc, wedle której ciężar udowodnienia faktu spoczywa na tym, kto z faktu tego wywodzi skutki prawne. Na gruncie prawa procesowego odpowiednikiem art. 6 kc jest przepis art. 232 kpc, zgodnie z którym strony są obowiązane wskazywać dowody dla stwierdzenia faktów, z których wywodzą skutki prawne. W myśl przytoczonych przepisów, to na wnioskodawczyni spoczywał ciężar udowodnienia faktów uzasadniających jej twierdzenie. Reguła ta nabiera szczególnego znaczenia w sytuacji, gdy strona jest reprezentowana przez profesjonalnego pełnomocnika, co miało miejsce w niniejszej sprawie. Nie zostało zatem wykazanie wyzbycie się przez uczestnika majątku i zasadność ewentualnego odszkodowania na podstawie art. 415 k.c.

Obie strony zgłaszały do rozliczenia, choć wnioskodawczyni tylko wskazywała kwoty pobrane przez drugiego współmałżonka, kwoty pobrane z rachunków i lokat bankowych jeszcze przed ustaniem wspólności małżeńskiej. Roszczenie to ma charakter odszkodowawczy i znajduje swe oparcie o przepis art. 415 k.c., choć zainteresowani na ww. przepis nie wskazywali opierając swe żądanie na ustaleniu, że kwoty przez nich wskazywane winny wejść do majątku wspólnego – jeżeli chodzi o uczestnika, natomiast wnioskodawczyni twierdziła, że kwotą 20.000,00 zł podzieliła się zgodnie z uczestnikiem.

Sąd I instancji przytoczył pogląd Sądu Najwyższego wyrażony w uzasadnieniu postanowienia z dnia 4 listopada 1999 r. (sygn. II CKN 523/98), zgodnie z którym momentem decydującym dla ustalenia składu majątku wspólnego podlegającego podziałowi jest chwila ustania wspólności majątkowej między małżonkami. Tymczasem na chwilę ustania wspólności żadne z małżonków nie posiadało już – na swoich rachunkach bankowych – znacznych środków, którymi dysponowali wcześniej.

Zasadniczo każdy z małżonków może żądać rozliczenia z tytułu nieuzasadnionego zbycia i roztrwonienia przez drugiego małżonka składników majątku wspólnego. Roszczenie takie ma charakter odszkodowawczy i swoją ogólną podstawę znajduje w art. 415 k.c., może zatem obejmować nie tylko powstałą stratę, lecz także utracone korzyści, które weszłyby do majątku wspólnego. Rozliczenie zaś tej straty przeprowadza się m.in. w ten sposób, że kwoty, które małżonek obowiązany jest zwrócić na rzecz majątku wspólnego, dolicza się do wartości tego majątku, a następnie zalicza na udział małżonka zobowiązanego do zwrotu (zob. postanowienie SN z dnia 17 kwietnia 2000 r., V CKN 25/00, LEX nr 1129169). W wypadku wyzbycia się nieuzasadnionego i tym samym wyrządzenia drugiemu małżonkowi szkody poszkodowanemu należy się odszkodowanie w wysokości połowy wartości wydatkowanych w sposób nieuzasadniony środków.

Szczegółowa analiza rachunków i lokat zakładanych zasadniczo przez wnioskodawczynię, wskazuje, że w trakcie trwania związku były czynione lokaty, zaś po ich wygaśnięciu lub zerwaniu, zakładane były kolejne. Wynika to chociażby z informacji z (...) z k. 235 z akt Sądu Okręgowego w Olsztynie o sygn. VI RC 996/16, wedle której wkład terminowy z rachunku (...) zamknięty 28 grudnia 2015 r. w kwocie 4.021,11 zł (k. 252 z akt Sądu Okręgowego w Olsztynie o sygn. VI RC 996/16), powiększono i w tym samym dniu założono wkład terminowy na kwotę 5.000,00 zł na nr rachunku (...). Podobnie było z wkładem na kwotę 10.073,11 zł zamkniętym 28 grudnia 2015 r. (k. 247 z akt Sądu Okręgowego w Olsztynie o sygn. VI RC 996/16) i wpłaconym w tym samym dniu na wkład terminowy progresywny na kwotę 10.000,00 zł. Wkładami tymi zarządzała wnioskodawczyni, często zaciągając pożyczki w pracy i lokując je na rachunkach, uczestnik nie miał nawet świadomości o wysokości posiadanych środków. Tak było jednak do czasu poprzedzającego złożenie pozwu rozwodowego. Wtedy w jednym dniu – 8 lipca 2016 r. - wnioskodawczyni zlikwidowała trzy wkłady i wypłaciła je gotówką w kwotach: 5.000,00 zł z rachunku nr (...) (k. 249 z akt Sądu Okręgowego w Olsztynie o sygn. VI RC 996/16), 10.032,53 zł z rachunku nr (...) (k. 248 z akt Sądu Okręgowego w

Olsztynie o sygn. VI RC 996/16) i 5.016,27 zł z rachunku nr (...) (k. 250 z akt Sądu Okręgowego w Olsztynie o sygn. VI RC 996/16), łącznie 20.048,80 zł.

Sąd Rejonowy nie dał wiary wnioskodawczyni tej części jej zeznań, w których wskazywała, że kwotą 20.000,00 zł podzieliła się z mężem, a resztę przeznaczyła na adwokata, życie, leczenie. Jej twierdzenia nie zostały poparte żadnym dowodem, a szczegółowa analiza dołączonych do niniejszych akt i do akt rozwodowych historii ich rachunków, lokat i wkładów wynika, że świadczenia uzyskiwane przez obu małżonków były dość skromne, przez lata ich dochody zbliżone były do minimalnej pensji, zatem zgromadzone środki były tym bardziej cenne i trudno uwierzyć, by zostały wydane na życie, nawet przy uwzględnieniu szczególnej sytuacji jaką jest rozwód i koszty z tym związane.

W tej sytuacji, gdy jedno z małżonków zlikwidowało konta bankowe, na których znajdowały się znaczne środki pieniężne stanowiące przedmiot majątku wspólnego, obowiązkiem sądu jest ustalenie i ocena, czy ich wydatkowanie bez zgody drugiego małżonka nastąpiło na potrzeby rodziny lub uzasadnione potrzeby wydającego je małżonka, czy też nastąpiło ze szkodą dla drugiego współuprawnionego. Mając powyższe na uwadze, Sąd Rejonowy uznał, że kwoty 20.048,80 zł wnioskodawczyni winna jest rozliczyć się z uczestnikiem na podstawie art. 415 k.c.

Jeżeli chodzi o kwoty wcześniej wypłacone przez obie strony, to Sąd I instancji uznał, że zostały one spożytkowane i nie podlegają rozliczeniu, dlatego oddalił roszczenie odszkodowawcze wnioskodawczyni i uczestnika postępowania w pozostałym zakresie, zaś w części dotyczącej składników majątku wspólnego, co do których wnioski zostały cofnięte – umorzył postępowanie.

Według obliczeń Sądu Rejonowego każdy z byłych małżonków po podziale składników majątku wspólnego winien otrzymać po 90.224,26 zł. Uczestnikowi przyznane zostały rzeczy o łącznej wartości 2.875,00 zł, wnioskodawczyni – 177.573,51 zł, a zatem wnioskodawczyni winna z tego tytułu dopłacić uczestnikowi 87.349,25 zł.

Ponadto wnioskodawczyni w sposób nieuzasadniony wydatkowała środki pieniężne w łącznej wysokości 20.048,80 zł. Zatem z tego tytułu winna zwrócić uczestnikowi połowę, tj. 10.024,40 zł.

Z uwagi na powyższe zasądził od wnioskodawczyni na rzecz uczestnika kwotę 97.373,65 zł tytułem dopłaty (87.349,25 zł + 10.024,40 zł).

Wracając do określenia zasad podziału praw majątkowych stwierdził dodatkowo, że Sąd musi uwzględniać konstytucyjne gwarancje równej dla wszystkich ochrony prawnej (art. 64 ust. 2 Konstytucji RP). W tym pojęciu mieści się nakaz stosowania formuły podziału, która zapewnia każdemu z uprawnionych uzyskanie wartości majątkowych nie tylko porównywalnych wartościowo, ale także w zakresie terminu i warunków ich otrzymania (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 12 kwietnia 2001 r., II CKN 658/00, OSNC 2001/12/179). Sąd przy podziale majątku powinien dążyć do ukształtowania sytuacji prawnej i ekonomicznej współwłaścicieli w sposób zbliżony do stanu sprzed zniesienia współwłasności. Tylko wówczas będzie można stwierdzić, że należne udziały zostały przekształcone w inne prawa, a nie odjęte uprawnionym.

Sąd I instancji oznaczając termin i sposób uiszczenia spłaty uwzględnił uzasadnione interesy uczestnika uprawnionego do tej dopłaty, ale także sytuację rodzinną i majątkową wnioskodawczyni zobowiązanej do jej uiszczenia. W jego ocenie właściwym było, mając na uwadze wysokość dopłaty i możliwości finansowe wnioskodawczyni określenie terminu płatności ww. sumy w terminie 6 miesięcy od uprawomocnienia się niniejszego postanowienia wraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie w płatności w razie wystąpienia opóźnienia w płatności.

Wskazał dalej, że określenie wnioskodawczyni dłuższego terminu na dokonanie zapłaty na rzecz uczestnika byłoby niecelowe. Obowiązek wyrównania uczestnikowi udziału nie może w takich okolicznościach budzić żadnej wątpliwości. Taka perspektywa czasowa pozwala na podjęcie i zrealizowanie koniecznych decyzji bez narażania się na straty płynące z pośpiechu. Ponadto Sąd zabezpieczył interesy uczestnika określając obowiązek uiszczenia przez wnioskodawczynię odsetek w przypadku opóźnienia w płatności.

Stosownie do treści art. 567 § 3 k.p.c. w zw. z art. 624 k.p.c. zdanie drugie, i art. 688 k.p.c. Sąd nakazał uczestnikowi postępowania aby opróżnił, opuścił i wydał wnioskodawczyni lokal mieszkalny opisany w punkcie I podpunkcie 1 niniejszego postanowienia w terminie 1 miesiąca od otrzymania pełnej kwoty dopłaty, o której mowa w punkcie VI niniejszego postanowienia. Takie rozwiązanie było akceptowane przez zainteresowanych, i w kontekście odroczenia terminu spłaty, pozwoli obu stronom wywiązać się ze swoich zobowiązań pieniężnych z jednej strony i opuszczenia mieszkania po spłacie z drugiej.

Mając na względzie sytuację majątkową i zdrowotną zainteresowanych Sąd Rejonowy nieuiszczone koszty sądowe przejął na rachunek Skarbu Państwa, na zasadzie art. 113 ust. 4 ustawy o kosztach sądowych w sprawach cywilnych.

Na zakończenie wskazał, iż zasady orzekania o kosztach postępowania nieprocesowego określone są w art. 520 k.p.c. i różnią się od reguł orzekania o kosztach procesu. W takich sytuacjach regułą jest rozstrzygnięcie o kosztach postępowania nieprocesowego w sposób określony w art. 520 § 1 k.p.c., a więc przez stwierdzenie, że każdy uczestnik ponosi koszty postępowania związane ze swoim udziałem w sprawie, choć przyjmuje się, że rozstrzygnięcie tej kwestii nie musi mieć odzwierciedlenia w sentencji orzeczenia wobec zasady wyrażonej w tym przepisie.

Mając na uwadze dyspozycje art. 520 § 1 i 3 k.p.c., Sąd Rejonowy zasądził od uczestnika na rzecz wnioskodawczyni kwotę 300 zł tytułem połowy uiszczonej przez nią opłaty od wniosku, zaś jeżeli chodzi o koszty związane z zastępstwem procesowym oddalił wniosek G. K. w tym zakresie, zaś uczestnik takiego wniosku nie składał.

Apelację od postanowienia z 10 października 2018 r. złożyła wnioskodawczyni, zaskarżając je w części dotyczącej:

- a) rozstrzygnięcia o środkach zaewidencjonowanych na subkoncie G. K. prowadzonym przez ZUS (tj. w pkt. 1-35 i w pkt. VI postanowienia);
- b) oddalenia wniosku odszkodowawczego wnioskodawczym w zakresie rozliczenia środków uzyskanych przez uczestnika z tytułu sprzedaży motocykla, garażu oraz środków wydatkowanych przez uczestnika ze wspólnie prowadzonych rachunków bankowych (tj. w pkt. IV postanowienia);
- c) oddalenia żądania wnioskodawczym o rozliczenie nakładów z majątku osobistego na majątek wspólny (tj. w pkt. II postanowienia);
- d) ustalenia, że wnioskodawczym wydatkowała w sposób nieuzasadniony środki pieniężne w kwocie 20.048,80 zł (tj. w pkt. III postanowienia).

Postanowieniu zarzuciła:

1. obrazę art. 5 kc przez jego niezastosowanie i dokonanie rozliczenia pieniężnego środków zgromadzonych na subkoncie w ZUS prowadzonym dla wnioskodawczym -co doprowadziło do niezasadnego doliczenia połowy tych środków do wysokości dopłaty dla uczestnika określonej w pkt. VI postanowienia - podczas gdy uczestnik od chwili powstania funduszy emerytalnych nie pracował na umowę o pracę, a od 1991 r. pobierał rentę inwalidzką, świadcząc jednocześnie prace budowlane bez zarejestrowania działalności w tym zakresie i bez odprowadzania składek emerytalnych - a tym samym, że podział środków zgromadzonych na subkoncie ZUS będzie sprzeczny z zasadami współżycia społecznego;

ewentualnie:

- obrazę przepisu art. 40e ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (tj. z dnia 15 września 2017 r. Dz.U. z 2017 r. poz. 1778) oraz art. 5 k.c. - przez dokonanie rozliczenia pieniężnego a nie transferowego środków zgromadzonych na subkoncie w ZUS prowadzonym dla wnioskodawczym i w konsekwencji powyższego niezasadnym doliczeniu połowy wartości tych środków do wysokości dopłaty dla uczestnika określonej w pkt. VI

postanowienia - podczas gdy wypłata ww. środków winna nastąpić w formie transferowej przez ZUS z subkonta wnioskodawczym na subkonto uczestnika;

2. naruszenie przepisów postępowania - art. 233 § 1 k.p.c. w zw. z art. 13 § 2 k.p.c. polegające na niewszechstronnym i niepełnym rozważeniu dowodów, co skutkowało niezasadnym oddaleniem wniosku odszkodowawczego wnioskodawczym w zakresie rozliczenia środków uzyskanych przez uczestnika z tytułu sprzedaży motocykla;

3. naruszenie przepisów postępowania - art. 233 § 1 k.p.c. w zw. z art. 13 § 2 k.p.c. polegające na niewszechstronnym i niepełnym rozważeniu dowodów, co skutkowało niezasadnym oddaleniem wniosku odszkodowawczego wnioskodawczym w zakresie rozliczenia środków uzyskanych przez uczestnika z tytułu sprzedaży garażu;

4. naruszenie przepisów postępowania - art. 233 § 1 k.p.c. w zw. z art. 13 § 2 k.p.c. polegające na niewszechstronnym i niepełnym rozważeniu dowodów a nadto dokonania oceny dowodów w sprzeczności z zasadami równego traktowania stron postępowania i zasadami logicznego rozumowania przez błędne uznanie, że wnioskodawczym wydatkowała w sposób nieuzasadniony środki pieniężne należące do majątku wspólnego małżonków w kwocie 20.048,80 zł - podczas gdy uczestnik:

a) w dniu 19 czerwca 2015r. wypłacił bez wiedzy i zgody wnioskodawczym kwotę 4.877 zł ze wspólnych rachunków bankowych; —

b) w dniu 27 czerwca 2016r. wypłacił bez wiedzy i zgody wnioskodawczynię kwotę 1.600 zł ze wspólnego rachunku bankowego;

c) 29 lipca 2016r. wypłacił bez wiedzy i zgody wnioskodawczym kwotę 1.000 zł ze wspólnego rachunku bankowego;

d) 25 sierpnia 2015r. wypłacił bez wiedzy i zgody wnioskodawczym kwotę 2.700 zł ze wspólnego rachunku bankowego; —

e) 29 września 2015r. wypłacił bez wiedzy i zgody wnioskodawczym kwotę 1.068 zł ze wspólnego rachunku bankowego; ^_

f) 26 października 2016r. wypłacił bez wiedzy i zgody wnioskodawczym kwotę 1.000 zł ze wspólnego rachunku bankowego;

tj łącznie kwotę 12.245 zł

- podczas gdy Sąd Rejonowy winien ustalić, że uczestnik wydatkował tą kwotę pochodzącą z majątku wspólnego w sposób nieuzasadniony i orzec z tego tytułu obowiązek zwrotu jej połowy - tj. 6.122,50 zł;

5. naruszenie przepisów postępowania - art. 233 § 1 k.p.c. w zw. z art. 13 § 2 k.p.c. polegające na niewszechstronnym i niepełnym rozważeniu dowodów poprzez pominięcie okoliczności, że z kwoty 20.048,80 zł wypłaconej przez wnioskodawczynię, G. K. zwróciła uczestnikowi kwotę 5.000 zł celem równego podziału środków zgromadzonych przez strony;

6. błąd w ustaleniach faktycznych przyjętych za podstawę orzeczenia i mający wpływ na jego treść, polegający na niezasadnym przyjęciu, że wnioskodawczyni wydatkowała w sposób nieuzasadniony z majątku wspólnego środki pieniężne w kwocie 20.048,80 zł, podczas gdy wypłacone przez wnioskodawczynię środki stanowiły jej reakcję na wypłatę środków pieniężnych przez uczestnika;

7. naruszenie przepisów postępowania - art. 233 § 1 k.p.c. w zw. z art. 13 § 2 k.p.c. polegające na niewszechstronnym i niepełnym rozważeniu dowodów poprzez pominięcie, że kwota 5.000 zł, która została przeznaczona na założenie lokaty bankowej o numerze: (...) pochodziła z pożyczki z Zakładowego Funduszu Świadczeń Socjalnych, a której to

saldo zadłużenia na moment ustania wspólności ustawowej małżeńskiej wynosiło 3.140 zł - i jest spłacane do dzisiaj przez wnioskodawczynię;

8. obrazę przepisów art. 415 k.c. oraz 32 ust. 1 Konstytucji przez niezasadne przyjęcie, że garaż i motocykl zostały sprzedane w trakcie trwania wspólności ustawowej małżeńskiej - podczas gdy wnioskodawczyni wyraźnie wskazywała, że nie miała żadnej wiedzy o zawarciu takich umów i nie wyrażała na nie zgody - a tym samym Sąd meriti był zobligowany dokonać rozliczenia tych składników jako szkody wyrządzonej wnioskodawczyni z tytułu nieuzasadnionego zbycia i roztrwonienia przez drugiego małżonka składników majątku wspólnego,

9. obrazę przepisu art. 567 § 1 k.p.c. przez niezasadne oddalenie roszczenia wnioskodawczyni o rozliczenie poniesionych przez nią kosztów utrzymania wspólnego lokalu mieszkalnego i niezasadne uznanie tego roszczenia za sprzeczne z art. 5 k.c.;

10. błąd w ustaleniach faktycznych przyjętych za podstawę orzeczenia i mający wpływ na jego treść polegający na mylnym przyjęciu, że pomiędzy stronami istniało porozumienie w przedmiocie sposobu rozliczenia kosztów utrzymania mieszkania -podczas gdy takiego porozumienia pomiędzy stronami nie było;

11. błąd w ustaleniach faktycznych przyjętych za podstawę orzeczenia i mający wpływ na jego treść polegający na mylnym przyjęciu, że wnioskodawczyni posiadała wkład w Kasie Zapomogowo-Pożyczkowej w kwocie 3.110,00 zł, pomniejszony o zaległość z tytułu niespłaconej pożyczki w wysokości 1.110 zł - podczas gdy faktyczna kwota niespłaconej pożyczki na moment ustania wspólności ustawowej małżeńskiej wynosiła kwotę 3.140 zł.

W oparciu o powyższe wnioskodawczyni wniosła o:

1. o zmianę zaskarżonego postanowienia przez oddalenie wniosku uczestnika o podział środków finansowych zaewidencjonowanych na subkoncie G. K. w ZUS;

ewentualnie:

2. o dokonanie podziału ww. środków w drodze transferowej - polecenia Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych założenia subkonta dla uczestnika i przelewu połowy tych środków na subkonto uczestnika;

3. o uchylenie pkt. III postanowienia;

4. o ustalenie, że uczestnik W. K. (1) dokonał nieuzasadnionego wyzbycia się składników majątku wspólnego w postaci motocykla i garażu o wartości 8.800 zł i zasądzenie z tego tytułu od uczestnika na rzecz wnioskodawczyni kwoty 4.200 zł.

5. o zasądzenie od uczestnika W. K. (1) na rzecz wnioskodawczyni kwoty 281,85 zł tytułem zwrotu części wydatków na utrzymanie wspólnego lokalu mieszkalnego;

6. o zasądzenie od wnioskodawczyni na rzecz uczestnika stosownej dopłaty wynikającej z rozliczenia majątku objętego niniejszym postępowaniem.

7. o zasądzenie od uczestnika na rzecz wnioskodawczyni kosztów postępowania odwoławczego według norm przepisanych;

ewentualnie:

- o uchylenie postanowienia w zaskarżonej części i przekazanie sprawy Sądowi Rejonowemu do ponownego rozpoznania.

Uczestnik wnosił o oddalenie apelacji.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Apelacja wnioskodawczyni zasługiwała na częściowe uwzględnienie.

W pierwszej kolejności podkreślić należy, że Sąd Rejonowy poczynił w sprawie prawidłowe ustalenia faktyczne, które Sąd Odwoławczy w całości podziela i przyjmuje za własne. Jednakowoż co do ich części nieprawidłowo zastosował normy prawa materialnego, co skutkowało koniecznością modyfikacji zaskarżonego orzeczenia.

Z uwagi na szerokie spektrum zarzutów i dla zachowania jasności dalszego wyводу celowym jest odniesienie się do poszczególnych podniesionych w apelacji kwestii w oddzielnych jednostkach redakcyjnych.

1. Podział środków zaewidencjonowanych na subkoncie G. K. w Zakładzie Ubezpieczeń Społecznych.

Nie sposób podzielić zastrzeżeń wnioskodawczyni odnośnie samej idei podziału wskazanych środków z uwagi na sprzeczność żądania uczestnika z zasadami współżycia społecznego.

Nie wykluczając co do zasady możliwości skutecznego powołania się na zarzut z art. 5 k.c. w sprawach o podział majątku wspólnego koniecznym jest podkreślenie, iż sytuacja taka ma charakter wyjątkowy. Dodatkowo przepisy prawa nie mogą być modyfikowane przez art. 5 k.c., gdyż jego stosowanie nie może prowadzić do uchylecia bądź zmiany obowiązujących przepisów prawa.

Tym samym składki zgromadzone na koncie emerytalnym wnioskodawczyni w okresie trwania wspólności ustawowej jako takie stanowią i stanowią muszą składnik majątku wspólnego, zaś ewentualne zastosowanie art. 5 k.c. wyrażałoby się w obniżeniu dopłaty bądź nieuwzględnieniu środków we wzajemnym rozliczeniu.

Na tle stanu faktycznego sprawy Sąd Okręgowy nie dopatruje się przesłanek do takiego postępowania. Po pierwsze, otrzymywane przez uczestnika świadczenie rentowe, choć niewysokie, stanowiło stały dochód rodziny. Przyznane zostało jeszcze przed zmianą systemu emerytalnego, wprowadzoną od 1 stycznia 1999 r., co skutkowało jego niezależnieniem od wartości zgromadzonych składek. Po wtóre, uczestnik stale uzupełniał dochód rodziny przez wykonywanie umów cywilnoprawnych, efektem czego było przysporzenie budżetowi małżeńskiemu nieoskładkowanych dochodów, z których korzystała również wnioskodawczyni. Porównując wysokość renty uczestnika i wynagrodzenia za pracę apelującej jasne staje się, iż bez tychże dodatkowych zarobków niemożliwe byłoby zgromadzenie oszczędności, wypłaconych przez G. K. w przededniu wniesienia pozwu rozwodowego. W tych warunkach, także i uczestnik ma prawo do udziału w środkach zgromadzonych na subkoncie ZUS, tak jak wnioskodawczyni korzystała z jego nieopodatkowanych i nieoskładkowanych dodatkowych dochodów.

Należy natomiast przyznać rację apelującej, iż podział omawianych środków nie powinien odbyć się przez ich kwotowe uwzględnienie w rozliczeniu. Sąd Okręgowy możliwość taką dopuszcza, jednak zasadniczo jedynie za zgodą osoby, która składki na koncie emerytalnym posiada. Takowej woli po stronie wnioskodawczyni nie stwierdzono.

Zastosowanie zatem winny mieć przepisy art. 40 e ust. 1 i 2 ustawy z 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych, które przewidują możliwość podziału zgromadzonych środków w razie rozvodu przez przekazanie części składek zaewidencjonowanych na subkoncie jednego z małżonków na subkonto drugiego (w przypadku braku takowego, z jego założeniem). Taki też sposób podziału wydaje się być najwłaściwszy, skoro omawiane środki nie podlegają swobodnemu rozdysponowaniu przez ubezpieczonego i dopiero z momentem uzyskania prawa do świadczeń emerytalnych stanowią podstawę ich wyliczenia. Co więcej, w określonych przypadkach (choćby śmierć ubezpieczonego przed osiągnięciem wieku emerytalnego), gromadzący w rzeczywistości z nich nie skorzysta. Trudno zatem uznać za przekonujący argument Sądu Rejonowego o konieczności przyjęcia do matematycznego rozrachunku kwot zgromadzonych na subkoncie wnioskodawczyni w sytuacji, gdy podziału środków uczestnik się nie domagał.

Powyższe ustalenia skutkowały koniecznością zmiany zaskarżonego postanowienia w punkcie I a poprzez wyeliminowanie z zestawienia składników majątkowych przyznanych wnioskodawczyni całości środków zaewidencjonowanych na jej subkoncie w Zakładzie Ubezpieczeń Społecznych, co przełożyło się na łączną wartość przypadających jej rzeczy i praw, wynoszącą ostatecznie 154.568,55 zł. Jednocześnie konieczna była modyfikacja rozstrzygnięcia poprzez dodanie punktu I c o treści wskazującej na podział tychże środków po połowie dla byłych małżonków, co należy interpretować jako dokonanie podziału uwzględniającego dyspozycję art. 40 e ust. 1 i 2 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych.

2. Rozliczenie środków uzyskanych przez uczestnika z tytułu sprzedaży motocykla, garażu oraz środków wydatkowanych przez uczestnika ze wspólnie prowadzonych rachunków bankowych.

Na uwzględnienie zasługuje apelacja wnioskodawczyni w zakresie, w którym zarzuca postanowieniu Sądu Rejonowego bezzasadne nieuwzględnienie w rozliczeniu byłych małżonków środków związanych ze sprzedażą przez uczestnika motoru i przenośnego garażu.

Sąd I instancji, choć prawidłowo ustalił fakt wyzbycia się tych składników majątku przez uczestnika bez zgody wnioskodawczyni (fikcyjność umów nie została w żaden sposób wykazana) i słusznie przyjął możliwość stosowania w takich warunkach dyspozycji art. 415 k.c., to bez przekonującego uzasadnienia okoliczności tej nie uwzględnił. Doprowadziło to do nierównego traktowania stron postępowania, gdyż kwotę 20.048,80 zł wypłaconą przez wnioskodawczynię do rozliczenia przyjęto. Wobec bierności apelującej w zakresie wykazania wartości motocykla i konstrukcji garażowej (słusznie wskazał Sąd Rejonowy, iż mogły one zostać wykazane opinią biegłego) i odmienności prawnej roszczenia odszkodowawczego z art. 415 k.c. od obowiązku ustalenia składu i wartości majątku wspólnego (por. postanowienie SN z 15.11.2017 r., II CSK 98/17), jedynymi miarodajnymi środkami dowodowymi były umowy sprzedaży wspomnianych ruchomości, opiewające odpowiednio na 2.500 zł i 800 zł. Skoro uczestnik wykazał, że za tyle je zbył, a nie wyjaśnił wiarygodnie, na co przeznaczył cenę, roszczenie odszkodowawcze o rozliczenie sumy 3.300 zł zasługiwało na uwzględnienie, co skutkowało zmianą zaskarżonego postanowienia w punkcie IV.

Brak było natomiast podstaw do skrupulatnego rozliczania wypłaconych przez uczestnika kwot w łącznej wysokości 6.122,50 zł. Poza sporem pozostaje, iż część wypłat przeznaczył on na zakup motocykla S., którego wartość rozliczono w trybie art. 415 k.c. Pozostałe wypłaty są na tyle niewielkie, że potwierdzają wersję uczestnika o ich przeznaczeniu na zaspokojenie bieżących potrzeb, w tym partycypowaniu w kosztach utrzymania lokalu, co czego zobowiązano go w postępowaniu rozwodowym. Oczywistym jest przy tym, że z momentem separacji faktycznej małżonków każde z nich pokrywało swoje koszty utrzymania ze środków pochodzących formalnie z majątku wspólnego (vide wypłaty uczestnika, których rozliczenia niezasadnie żąda apelująca). Trudno zatem obecnie dokonywać dokładnego matematycznego rozliczenia tych wydatków.

3. Wydatki związane z utrzymaniem majątku wspólnego po ustaniu wspólności majątkowej.

Na obecnym etapie sprawy omawiane żądanie dotyczy kwoty 281,85 zł nadpłaty wnioskodawczyni w kosztach utrzymania mieszkania po rozwodzie, w stosunku do przysługującego jej udziału. Sąd Rejonowy wniosek apelującej, dotyczący pierwotnie wyższej sumy oddalił, z powołaniem się na zasady współżycia społecznego. Rozstrzygnięcia takiego nie sposób aprobować, gdyż Sądowi Okręgowemu nie jest znana żadna zasada słuszności, która uniemożliwiłaby rozliczenie wartości, o których mowa w art. 686 w zw. z art. 567 § 3 i art. 618 § 1 k.p.c. Prawdopodobnie Sąd I instancji wyszedł z założenia, że skoro również uczestnik koszty utrzymania lokalu pokrywał, to żadne rozliczenie nie wchodzi w rachubę. Jest to rozumowanie błędne, gdyż sam fakt niezgłoszenia przez uczestnika roszczeń z tytułu rozliczenia wydatków nie może przesądzać o niemożności ich uwzględnienia po stronie wnioskodawczyni. Wszak w sprawach działowych o tego typu żądaniach rozstrzyga się wyłącznie na wniosek osoby uprawnionej i nader często zgłasza je tylko część uczestników, choć przysługują większej ilości zainteresowanych. Nie jest to jednak powód do bilansowania omawianych roszczeń z powołaniem się na art. 5 k.c., gdyż zaniechania procesowe strony reprezentowanej przez zawodowego pełnomocnika, nie mogą niweczyć uprawnień podmiotowych przyznanych przez prawo.

Powyższe skutkowało zmianą zaskarżonego postanowienia w punkcie II poprzez uwzględnienie faktu wydatkowania przez wnioskodawczynię na utrzymanie substancji majątku kwoty 281,85 zł ponad swój udział.

4. Problematyka pożyczki zaciągniętej przez wnioskodawczynię z Zakładowego Funduszu Świadczeń Socjalnych.

Zarzuty apelacji w omawianej części nie są do końca jasne. Skarżąca zdaje się bowiem zapominać o jednej z podstawowych zasad spraw o podział majątku wspólnego, którą jest jedynie rozliczanie aktywów, nie zaś pasywów. Fakt zaciągnięcia przez apelującą pożyczki przed ustaniem wspólności ustawowej i założenia z niej lokaty bankowej, jest dla rozstrzygnięcia ambiwalentny, gdyż wypłacone środki weszły do majątku wspólnego i podlegały rozliczeniu. Mogła ona natomiast złożyć w postępowaniu żądanie rozliczenia wspólnych długów spleconych z majątku osobistego, czego jednak nie uczyniła. Tymczasem odnosząc się do kwestii formalnych związanych z żądaniem rozliczenia nakładów i wydatków przypomnieć trzeba, że przepis art. 684 k.p.c. w zw. z art. 567 § 3 k.p.c. nakłada na sąd obowiązek działania z urzędu wyłącznie w odniesieniu do ustalenia i podziału pomiędzy byłymi małżonkami składników majątku wspólnego. Podstawą do zażądania rozliczenia w postępowaniu działowym innych wydatków czy nakładów są natomiast przepisy art. 45 § 1 k.r.o. w zw. z art. 686, art. 567 § 3 i art. 618 § 1 k.p.c., które wymagają złożenia stosownego żądania procesowego, którego w niniejszej sprawie brak.

Na marginesie wskazać wypada, że ustalenie wartości wkładu wnioskodawczyni w ZFŚS nastąpiło z korzyścią dla niej, gdyż bez stosownego wniosku skarżącej Sąd Rejonowy dokonał jego obniżenia o istniejące zadłużenie. Faktycznie bowiem rozliczeniu winna podlegać kwota aktywów 3.110 zł.

5. Kwestia rozliczenia w oparciu o art. 415 k.c. pobranej przez wnioskodawczynię w dniu 8 lipca 2016 r. kwoty 20.048,80 zł.

Na wstępie podkreślić należy, że brak jest dowodu na podzielnie się powyższą kwotą przez wnioskodawczynię z uczestnikiem. Sąd Rejonowy prawidłowo ocenił odmienne twierdzenia apelującej jako gołosłowne. Trudno przypuszczać, by w zaawansowanym stadium konfliktu małżonków takie przesunięcia majątkowe odbywały się bez pokwitowania. Wnioskodawczyni nie jest przy tym osobą do końca wiarygodną, jeśli w 4 dni po likwidacji oszczędności wypełniła oświadczenie o stanie rodzinnym i majątkowym do sprawy rozwodowej, zatajające fakt posiadania środków pieniężnych. Było to zresztą podstawą do ze wszech miar słusznej decyzji o cofnięciu jej zwolnienia od kosztów sądowych w sprawie o rozwód.

Faktem jest, że wnioskodawczyni dokonała wypłaty wspomnianej sumy na kilka dni przez wniesieniem pozwu rozwodowego. Brak jest dowodów na rozdysponowanie tej kwoty na potrzeby bieżące, a na rachunek bankowy nie została ponownie wpłacona. Zasadnym było zatem przyjęcie, iż środki pieniężne w wysokości 20.048,80 zł podlegają rozliczeniu w oparciu o normę art. 415 k.c. Inna jest bowiem sytuacja, w której małżonek dokonuje w tajemnicy, jednego dnia, wypłaty praktycznie całych zgromadzonych oszczędności, wkrótce potem składa pozew rozwodowy, zatajając przed Sądem fakt posiadania środków od stanu rzeczy, w którym uczestnik w ponadrocznych odstępach czasu wypłacał kwoty w o wiele niższej wysokości (przy czym przeznaczenie części z nich nie było tajemnicą, chodzi o zakup motoru).

W tej zatem części apelacja wnioskodawczyni nie mogła podlegać uwzględnieniu.

6. Wylczenie dopłaty przy uwzględnieniu rozliczeń z tytułu wydatków i podlegających rozliczeniu roszczeń odszkodowawczych.

Jak wynika z punktu I zmodyfikowanego postanowienia, podział majątku wspólnego prowadził do przyznania wnioskodawczyni składników majątkowych o łącznej wartości 154.568,55 zł, natomiast uczestnikowi składników majątku wspólnego o łącznej wartości 2.875 zł. Środki zgromadzone na subkoncie wnioskodawczyni w ZUS nie

podlegają rozliczeniu materialnemu, lecz w sposób opisany w art. 40 e ust. 1 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych, stąd nie są uwzględniane przy ustalaniu wysokości dopłaty.

Wartość składników majątku wspólnego wyniosła zatem 157.443,55 zł, zaś udział 1/2 każdego z małżonków to kwota 78.721,78 zł (art. 684 w zw. z art. 567 § 3 k.p.c. i art. 43 § 1 k.r. i o.). Różnica wynikająca z wartości poszczególnych składników przyznanych uczestnikom wynosi 75.846,78 zł na korzyść G. K. ($154.568,55 - 78.721,48 = 75.846,78$; $78.721,48 - 2.875 = 75.846,78$). Tyle zatem winna wynieść dopłata należna uczestnikowi od wnioskodawczyni.

Nadto ustalone zostało, że wnioskodawczyni winna zwrócić byłemu mężowi 1/2 z kwoty 20.048,80 zł, tj. 10.024,40 zł., co powoduje wzrost dopłaty do kwoty 85.871,18 zł.

Od wartości tej należy odjąć 281,85 zł wydatków obciążających wnioskodawczynię na utrzymanie lokalu ponad swój udział oraz 1.650 zł tytułem połowy wartości motocykla i garażu, co daje 83.939,33 zł kwoty należnej tytułem dopłaty, rozliczenia wydatków i roszczeń odszkodowawczych należnej uczestnikowi.

Wobec braku stosownych zarzutów apelacyjnych, kwota ta będzie płatna na warunkach określonych przez Sąd Rejonowy, tj. w terminie 6 miesięcy od daty uprawomocnienia się orzeczenia, który określono datą dzienną na 3 października 2019 r.

Mając powyższe okoliczności na uwadze należało na podstawie art. 212 w zw. z art. 1035 k.c. i art. 46 k.r. i o. zmodyfikować punkt VI zaskarżonego postanowienia.

7. Uwagi końcowe i rozstrzygnięcie o kosztach postępowania odwoławczego.

W uwzględnieniu zarzutów apelacyjnych Sąd Okręgowy w oparciu o art. 386 § 1 w zw. z art. 13 § 2 k.p.c. orzekł jak w punkcie I sentencji.

W pozostałej części apelację jako niezasadną oddalił (art. 385 w zw. z art. 13 § 2 k.p.c.) – punkt II postanowienia.

O kosztach postępowania apelacyjnego orzeczono w oparciu o art. 520 § 1 k.p.c. przyjmując, że w sprawach o podział majątku wspólnego nie występuje sprzeczność interesów, o której mowa w art. 520 § 2 i 3 k.p.c., niezależnie od stanowiska stron i zgłaszanych przez nie twierdzeń i wniosków w przedmiocie składu, wartości i sposobu podziału majątku wspólnego. W postępowaniu tym strony są także w równym stopniu zainteresowane rozstrzygnięciem i ich interesy są wspólne o tyle, że celem postępowania jest wyjście ze wspólności majątkowej i uregulowanie wzajemnych stosunków majątkowych.

Mirosław Wieczorkiewicz Jacek Barczewski Agnieszka Żegarska